

Lakivaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta (HE 46/2020 vp): Asia on saapunut lakivaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut (etäkuuleminen):

- lainsäädäntöneuvos Mari Aalto, oikeusministeriö
- konkurssiasiamies Helena Kontkanen, konkurssiasiamiehen toimisto
- lakimies Antti Laitila, Finanssiala ry
- lainsäädäntöasioiden päällikkö Tiina Toivonen, Suomen Yrittäjät ry
- professori Tuula Linna

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Helsingin käräjäoikeus
- Verohallinto
- Takuusäätiö sr
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Suomen Asianajajaliitto
- Suomen Perimistoimistojen Liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi konkurssilakia väliaikaisesti siten, että rajoitetaan velallisen asettamista konkurssiin velkojan hakemuksesta, sillä koronaviruspandemia aiheuttaa monille yrityksille taloudellisen ahdingon, joka ei jää pysyväksi. Velallista ei oletettaisi maksukyvyttömäksi sillä perusteella, että hän ei ole viikon kuluessa velkojan maksukehotuksesta maksanut velkojan selvää ja erääntynyttä saatavaa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian ja olemaan voimassa 31 päivään lokakuuta 2020.

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Konkurssiin asettaminen edellyttää konkurssilain (120/2004) mukaan sitä, että velallinen on maksukyvytön. Maksukyvyttömyydellä tarkoitetaan sitä, että velallinen on muuten kuin tilapäisesti kykenemätön maksamaan velkojaan niiden erääntyessä (2 luvun 1 §:n 2 mom.) Konkurssilakiin sisältyy oletama, jonka mukaan velallista pidetään maksukyvyttömänä, jollei hän viikon kuluessa velkojan maksukehotuksen saatuaan ole maksanut velkojan selvää ja erääntyntä saatavaa (2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohta).

Valtioneuvosto on todennut yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa 16.3.2020, että maassa vallitsee koronavirustilanteen (covid-19) vuoksi poikkeusolot. Hallituksen esityksessä ehdotetaan konkurssilain väliaikaista muuttamista siten, että konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättäminen ei tiettyinä määräaikana muodosta oletamaa velallisen maksukyvyttömyydestä. Lakivaliokunta puoltaa esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomioin ja muutosehdotuksin.

Esityksen tavoitteet ja keinot

Esityksen tavoitteena on estää koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneen yrityksen asettaminen konkurssiin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämisen perusteella ja siten varmistaa, ettei konkurssiin aseteta yrityksiä, joiden maksukyvyttömyys voi koronapandemian päättymisen jälkeen korjaantua (s. 5 ja 8). Lisäksi esityksen tavoitteena on estää konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttö perinnässä silloin, kun yrityksen maksuvaikeudet ovat tuoreita ja johtuvat siten todennäköisesti koronavirustilanteesta.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa esityksen tavoitteita on yleisesti pidetty kannatettavina, mutta asiantuntijoiden näkemykset esitetyn lainsäädäntömuutoksen tarpeellisuudesta jakaantuvat. Osa puoltaa konkurssilain muutosehdotusta tai ei vastusta sitä, mutta osa pitää ehdotettua lainmuutosta tarpeettomana katsoen, että esityksen tavoitteet olisivat saavutettavissa ilman konkurssilain muuttamistakin. Toisaalta lainmuutosta on tavoitteen saavuttamiseksi pidetty myös riittämättömänä.

Lakivaliokunta pitää hallituksen esityksen tavoitteita erittäin tärkeinä. Koronaviruspandemia ja siihen perustuvat kansalliset rajoitustoimet vaikeuttavat monien yrittäjien liiketoimintaa ja toimintamahdollisuuksia. Yritysten myynti ja asiakkaat ovat voineet äkillisesti vähentyä, eivätkä yritykset ole voineet varautua tilanteeseen. Saadun selvityksen mukaan julkisvelkojat tarjoavat koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneille yrityksille mahdollisuuksia erilaisiin maksujärjestelyihin (HE, s. 4) ja myös yksityisoikeudellisten saatavien velkojat ja ammattimaiset perintätoiminnan harjoittajat pyrkivät vastaaviin vapaaehtoiisiin maksusuunnitelmiin ja -järjestelyihin. Valiokunta korostaa sen tärkeyttä, että velkojat toimivat vastuullisesti ja ottavat toiminnassaan huomioon koronavirustilanteen ja sen vaikutukset velallisiin.

On mahdollista, että koronavirustilanne ja siihen perustuvien rajoitustoimien vaikutukset yritysten toimintaan voidaan ottaa huomioon jo nykyistä konkurssilakia soveltamalla ja siten välttää koronavirustilanteesta johtuvat tarpeettomat konkurssit. Lakivaliokunta kuitenkin katsoo, että konkurssilain nimenomainen muuttaminen antaa lainsäätäjältä vahvan viestin esityksen taustalla

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

olevien tavoitteiden ja velkojen vastuullisen toiminnan tärkeydestä. Lain nimenomaista muuttamista puoltavat myös selkeyssyyt, sillä on tärkeää, että oikeustila on poikkeusoloissa mahdollisimman selkeä eikä esityksen taustalla olevien tavoitteiden toteutuminen jää käytännön lain tulkinna ja soveltamisen varaan. Tämä on keskeistä sekä yrittäjien yhdenvertaisen kohtelun että lain soveltajan kannalta ottaen huomioon, että puheena oleva konkurssiuhkaiseen maksukehotukseen perustuva maksukyvyttömyysolettama on käytännössä hyvin yleisesti käytetty peruste.

Olennaista on helpottaa nimenomaan koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneiden yritysten tilannetta. Tämän vuoksi on aiheellista pohtia, onko hallituksen esittämä ratkaisu estää konkurssiuhkaisen maksukehotuksen käyttö konkurssiin asettamisen perusteena tavoitteeseen nähden riittävä. Tässä yhteydessä valiokunta on arvioinut, tulisiko koronavirustilanteen aiheuttama maksukyvyttömyys ottaa huomioon myös konkurssilain 2 luvun 3 §:n 2 momentin 2 kohtaan sisältyvän ulosoton varattomuusestetodistukseen perustuvan maksukyvyttömyysolettaman soveltamisessa. On kuitenkin epätodennäköistä, että ulosoton varattomuusestetodistukseen perustuvan maksukyvyttömyysolettaman perusteella konkurssiin haettaisiin yrityksiä, joiden maksuvaikeudet ovat alkaneet vasta koronaviruspandemiasta johtuvien rajoitustoimien alkamisen jälkeen. Yksityisvelkojen on ennen saatavan perimistä ulosoton kautta hankittava ulosottoperuste tuomioistuimesta, ja tähän kuluu keskimäärin noin kolme kuukautta. Myös ulosotossa asian käsittely vie jonkin aikaa, sillä ulosoton varattomuusesteen antaminen edellyttää, ettei saatavalle kerry täyttä suoritusta. Mainituista syistä valiokunta on päättänyt katsomaan, ettei konkurssilain säännöksiä ulosottoon perustuvasta maksukyvyttömyysolettamasta ole perusteltua tässä yhteydessä muuttaa.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa on esitetty konkurssilakia muutettavaksi myös siten, että koronaviruspandemian aikana verojen ja julkisten maksujen maksamattomuuden perusteella yritystä ei voida hakea konkurssiin siltä osin kuin maksukyvyttömyys tai erääntyneen velan laiminlyönti on aiheutunut koronakriisistä. Valiokunta ei kuitenkaan pidä tällaista konkurssilain muutosta tarpeellisenä eikä perusteltuna ottaen huomioon, että julkisvelkojat tarjoavat edellä todetuin tavoin koronavirustilanteen vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneille yrityksille mahdollisuuksia erilaisiin maksujärjestelyihin. On siten epätodennäköistä, että julkisvelkojat hakisivat velallista konkurssiin koronavirustilanteesta johtuvien maksuvaikeuksien vuoksi.

Koska koronavirustilanne ja siihen perustuvat poikkeusolot ovat alkaneet jo maaliskuussa eli aiemmin kuin väliaikaista lakia aletaan soveltaa, on asian käsittelyssä tuotu esiin, että väliaikaislakia tulisi soveltaa myös ennen sen voimaantuloa velalliselle annettuihin maksukehotuksiin. Valiokunta ei kuitenkaan pidä tätä perusteltuna, sillä on otettava huomioon, että konkurssiuhkainen maksukehotus on käytännössä viimesijainen perintäkeino, jota ennen velkoja on perinyt saatavansa muilla keinoin. Voidaan siten pitää todennäköisenä, että tilanteessa, jossa konkurssiuhkainen maksukehotus on annettu ennen lain voimaantuloa, yritys on ollut merkittävässä maksuvaikeuksissa jo ennen koronaviruspandemian alkamista eikä tällaisen yrityksen asettamista konkurssiin ole aiheellista vaikeuttaa. Myös siirtymäsäännöksen toinen kohta laajentaa lainmuutoksen soveltamista ajallisesti, sillä kuten esityksen perusteluista ilmenee, jos laki tulee voimaan toukokuun alusta, konkurssiuhkaiseen maksukehotukseen perustuvaa maksukyvyttömyysolettamaa voidaan lain voimaantulon jälkeen soveltaa vain, jos velallisella on helmikuussa tai sitä ennen ollut erääntyneitä maksuvelvoitteita hoitamatta (ks. HE, s. 8).

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

Edellä todetuvin tavoin konkurssiin asettaminen edellyttää sitä, että velallinen on muutoin kuin tilapäisesti maksukyvytön. Jos maksukyvyttömyys on tilapäistä, ei ole perustetta asettaa velallista konkurssiin. Valiokunta on tässä yhteydessä pohtinut myös sitä, tulisiko koronavirustilanne ja sen aiheuttama maksukyvyttömyys ottaa huomioon konkurssiin asettamisen edellytyksiä koskevassa sääntelyssä esimerkiksi siten, että lakiin lisättäisiin olettaa siitä, että koronaviruspandemian aiheuttamaa kykenemättömyyttä maksaa eräpäivänä velkoja pidettäisiin väliaikaislain voimassaoloajan tilapäisenä, jollei hakijavelkoja näytä, että yritys oli maksukyvytön jo ennen pandemiaa. Valiokunta on kuitenkin päätenyt siihen, ettei tällainen muutos ole tarpeen. Tuomioistuimella on harkintavalta siitä, täytyykö jo voimassa olevaan konkurssilakiin sisältyvä konkurssiin asettamisen edellytys siitä, että velallinen on muutoin kuin tilapäisesti maksukyvytön. On kuitenkin tärkeää, että kyseistä edellytystä tulkitaan ja sovelletaan ajassa eli ottaen huomioon, ettei yritysten tilanne ole koronavirustilanteen ja siitä johtuvien rajoitustoimien vaikutusten vuoksi normaali. Arviointikriteerit ovat siten toiset kuin normaaleissa olosuhteissa.

Asiantuntijakuulemisissa on kannettu huolta yritysten hallitsemattomasta lisävelkaantumisesta ja siitä, että lainmuutos johtaa epätoivottavaan konkurssien välttämiseen ja elinkelvottomien yritysten konkurssien pitkittämiseen. Valiokunta korostaa, ettei lainmuutoksella ole tarkoitus vaikeuttaa tai viivästyttää jo ennen koronaviruspandemiaa syvissä taloudellisissa vaikeuksissa olleiden yritysten konkurssiin asettamista. Esitys rajoittaa velkojan mahdollisuuksia hakea konkurssia, mutta se ei poista niitä, sillä velkoja voi väliaikaisen lain voimassaolon aikana hakea velallista konkurssiin vetoamalla maksukyvyttömyyden perusteena muuhun seikkaan kuin konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämiseen. Muutos ei vaikuta myöskään velallislaitteisiin konkursseihin.

Siirtymäsäännökset

Esityksen tarkoituksena on kohdistaa lainmuutos koronavirustilanteesta maksuvaikeuksiin joutuihin velallisiin, mutta ehdotetussa säännöstekstissä ei nimenomaisesti erotella yhtäältä koronavirustilanteen vuoksi vaikeuksissa olevia ja toisaalta muista syistä maksukyvyttömiä velallisia. Sen sijaan hallituksen esityksessä ehdotetaan, että lainmuutos kohdennetaan siirtymäsäännöksiin ja niiden ajallisen soveltamisen kautta niihin velallisiin, joiden taloudelliset vaikeudet ovat tuoreita ja oletettavasti johtuvat vallitsevasta koronavirustilanteesta. Saamansa selvityksen perusteella valiokunta katsoo, että lainmuutos on siirtymäsäännösten avulla mahdollista kohdentaa tavoitteiden mukaisesti.

Siirtymäsäännöksen ensimmäinen kohta perustuu konkurssiuhkaisen maksukehotuksen antamiseen velalliselle tiedoksi ennen väliaikaisen lain voimaantuloa. Säännös on selkeä lainsoveltajan kannalta, koska konkurssiuhkainen maksukehotus edellyttää todisteellista tiedoksiantoa. Selvyyden vuoksi valiokunta kuitenkin toteaa, että koska ensimmäisen kohdan soveltamisessa keskeistä on konkurssiuhkaisen maksukehotuksen antaminen velalliselle tiedoksi ennen väliaikaisen lain voimaantuloa, merkitystä ei ole sillä, milloin konkurssihakemus on tällaisessa tapauksessa tehty eli onko se tehty ennen väliaikaisen lain voimaantuloa vai sen jälkeen. Toisin sanoen niissäkin tilanteissa, joissa konkurssihakemus on tehty väliaikaisen lain voimaantulon jälkeen, tuomioistuin ratkaisee asian väliaikaisen lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

Siirtymäsäännöksen toinen kohta perustuu siihen, että velallinen on jättänyt hoitamatta velvoitteitaan konkurssia hakeneelle velkojalle aikaisemmin kuin kaksi kuukautta ennen lain voimaantuloa. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan tämä kohta on tarkoitettu sovellettavaksi niissä tapauksissa, joissa konkurssiuhkainen maksukehotus on annettu velalliselle tiedoksi väliaikaisen lain voimaantulon jälkeen. Valiokunnan mielestä selkeyssyyt puoltavat tämän mainitsemista säännöstekstissä. Siirtymäsäännöksen toista kohtaa on muutoinkin aiheellista tarkistaa sisällöllisesti ja kielellisesti siten, että konkurssiin hakemisen kannalta merkityksellisiä ovat konkurssihakemuksen perusteena olevat maksuvelvoitteet, jotka ovat erääntyneet yli kaksi kuukautta ennen väliaikaisen lain voimaantuloa.

Siirtymäsäännöksen toisessa kohdassa ei ehdoteta asetettavaksi kriteerejä laiminlyötyjen maksuvelvoitteiden suuruudelle. Tämä merkitsee sitä, että maksuvelvoitteen hoitamatta jättämistä arvioidaan, kuten muutoinkin voimassa olevien konkurssilain säännösten mukaan. Konkurssilaissa on jo nykyisin muun muassa säännös vähäisestä saatavasta konkurssiin hakemisen perusteella (2 luvun 2 §:n 2 mom.). Sen mukaan velkojan konkurssihakemus on jätettävä tutkimatta, jos velkojan saatava on vähäinen ja konkurssiin asettamista olisi pidettävä konkurssimenettelyn kustannuksiin ja konkurssimenettelystä saatavaan hyötyyn nähden ilmeisen epätarkoituksenmukaisena tai selvästi hyvän perintätavan vastaisena. Käytännössä konkurssiuhkaista maksukehotusta käytetään kuitenkin todennäköisesti tapauksissa, joissa yritys on syvissä maksuvaikeuksissa eikä saatavaa ole saatu muutoin perittyä.

Esitykseen ei sisälly säännöksiä siitä, mitä säännöksiä sovelletaan väliaikaisen lain voimassaolon päättyessä. Saadun selvityksen valossa tämä voi aiheuttaa käytännössä epäselviä tilanteita, minä vuoksi valiokunta ehdottaa, että siirtymäsäännöksen loppuun lisätään uusi virke, jonka mukaan väliaikaisen lain voimassaolon päättyessä vireillä oleviin hakemuksiin sovelletaan kyseistä lakia myös sen voimassaolon päättymisen jälkeen. Tämä tarkoittaa sitä, että velkoja ei voi laittaa konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämiseen perustuvaa konkurssihakemusta vireille käräjäoikeuteen ennen väliaikaisen lain päättymistä. Jos tällainen hakemus tehdään ja sen käsittely on väliaikaislain voimassaolon päättyessä vielä käräjäoikeudessa kesken, hakemukseen sovelletaan väliaikaislain säännöksiä kyseisen lain voimassaolon päättymisen jälkeenkin. Säännös selkeyttää oikeustilaa, koska väliaikainen lainmuutos ei sinänsä estä konkurssiuhkaisen maksukehotuksen lähettämistä väliaikaisen lain voimassaolon aikana, kun väliaikaislain voimassaolon päättymiseen on vähemmän kuin kolme kuukautta. Tämä johtuu siitä, että konkurssilain 2 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan velallinen voidaan konkurssiuhkaisen maksukehotuksen noudattamatta jättämisen perusteella asettaa konkurssiin vain, jos velkoja tekee hakemuksen kolmen kuukauden kuluessa 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä ja velkojan saatava on edelleen maksamatta. Jos velkoja tällaisessa tapauksessa antaa kyseisen maksukehotuksen velalliselle tiedoksi väliaikaisen lain voimassaolon aikana, mutta hakee sen perusteella konkurssia väliaikaisen lain voimassaolon jälkeen, hakemuksen käsittelyyn sovelletaan väliaikaisen lain voimassaolon jälkeen voimassa olevia säännöksiä.

Voimassaoloaika

Esitetty konkurssilain muutos on väliaikainen, ja sen ehdotetaan olevan voimassa 31.10.2020 saakka. Voimassaoloajan tulee esityksen mukaan olla riittävän pitkä, koska yritysten maksukyky ei poikkeusolosuhteiden poistuessa parane lineaarisesti ja lopullisesti, vaan siinä tulee olemaan

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

koronavirustilanteesta johtuvia vaihteluja toiminnan joko palautuessa entiselleen tai ainakin sen volyymin noustessa poikkeusolojen aikaisesta (s. 7). Tämän vuoksi ehdotetaan noin puolta vuot-

ta.

Osa valiokunnan kuulemista asiantuntijoista pitää voimassaoloaikaa velkojien kannalta liian pitkänä katsoen, että se tulisi rajata esimerkiksi heinäkuun, elokuun tai syyskuun loppuun asti. Niin ikään on tuotu esiin, että poikkeuksellinen välitila tulisi rajata mahdollisimman lyhyeen, jotta mahdollisuudet koronavirustilanteen hyväksikäyttämiseen ja yritysten lisävelkaantumiseen minimoitaisiin. Pitkän voimassaoloajan katsotaan myös vaikeuttavan talousrikostorjuntaa, ja takaisinsaannin määräaikoja menetetään. Lisäksi on kiinnitetty huomiota siihen, että mitä pitemmältä ajalta konkurssihakemusten tekeminen ehdotetulla tavalla estyy, sitä suurempi on huoli riittävästä resursseista ja mahdollisuudesta tarkastaa ja valvoa velallisen toimintaa. Toisaalta osa asiantuntijoista pitää voimassaoloaikaa liian lyhyenä.

Perustuslakivaliokunta on sääntelyn oikeasuhtaisuuden vuoksi edellyttänyt poikkeusoloihin liittyvän sääntelyn ajallisen voimassaolon rajaamista välttämättömään (ks. PeVL 7/2020 vp, s. 5). Nyt käsiteltävänä olevaa lakiehdotusta ei ole pohjattu perustuslain 23 §:ään, mutta ehdotettu sääntely perustuu ja sen voimassaolo on sidottu poikkeusolojen käsillä oloon. Perustuslakivaliokunnan lausunto on tämän vuoksi lakivaliokunnan näkemyksen mukaan aiheellista ottaa huomioon ehdotetun sääntelyn voimassaoloajan arvioinnissa.

Lakivaliokunnan mukaan lainmuutoksen voimassaolon pituuden arvioinnissa on otettava tasapainoisesti huomioon lainmuutoksen merkitys ja vaikutukset sekä velallisten että velkojien samoin kuin yhteiskunnan yleisen edun kannalta. Väliaikaislain voimassaoloajan on velallisen kannalta tarpeen ja perusteltua olla riittävän pitkä niin, että velallisella on mahdollisuus parantaa taloudellinen tilanteensa. Velkojien kannalta on yhtäältä selvää, että esitys rajaa konkurssiin hakemisen mahdollisuuksia, mutta toisaalta konkurssiin hakemista ei kokonaan estetä, koska edellä todetuin tavoin velkoja voi hakea velallisen konkurssiin vetoamalla muuhun näyttöön velallisen maksukyvyttömyydestä kuin konkurssiuhkaiseen maksukehotukseen. Lisäksi on paitsi velallisen myös velkojien ja yhteiskunnan yleinen etu, että elinkelpoiset yritysvelalliset saavat toimintansa käynnistymään pandemian päätyttyä. Tälle seikalle on valiokunnan mielestä aiheellista antaa tässä esityksessä erityinen painoarvo.

On oletettavaa, että monissa tapauksissa velkojat odottavat, että lain voimassaoloaika umpeutuu ennen konkurssihakemuksen tekemistä, jolloin väliaikainen lainmuutos vähentää velkojien tekemiä konkurssihakemuksia. Tällä on merkitystä takaisinsaantiin eli mahdollisuuksiin peräyttää oikeustoimia konkurssipesään, sillä jos velkojat odottavat väliaikaisen lain voimassaolon päättymistä, takaisinsaannin määräaika voi ehtiä kulua umpeen. Esimerkiksi takaisinsaantilain (758/1991) 10 §:n mukainen maksun takaisinsaantiperuste ei ole enää käytettävissä, sillä siinä tarkoitetuissa tapauksissa velan maksu myöhemmin kuin kolme kuukautta ennen määräpäivää peräytyy. Toisaalta velallisen läheiselle suoritettun maksun samoin kuin muiden takaisinsaantiperusteiden määräajat ovat huomattavasti pitempiä, jolloin maksu voi olla peräytettävissä niiden nojalla. Niin ikään on otettava huomioon, että velkoja voi väliaikaislain aikana hakea velallista konkurssiin vetoamalla muuhun perusteeseen kuin konkurssiuhkaiseen maksukehotukseen, jolloin takaisinsaanti tulee mahdolliseksi.

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

Edellä esitettyä ja saamaansa selvitystä kokonaisuutena arvioituaan valiokunta on päättänyt puoltamaan esityksessä ehdotettua voimassaoloaikaa lokakuun 2020 loppuun asti.

Oletettavaa on, että ehdotetun lainmuutoksen voimassaolon päättymisen jälkeen konkurssihakemusten määrä kasvaa, mikä lisää tuomioistuinten ja konkurssiasiamiehen toimiston työmäärää. Lakivaliokunta kiinnittää tilanteeseen vakavaa huolta, sillä on tärkeää, että tuomioistuin pystyy ratkaisemaan konkurssi- ja yrityssaneeraushakemukset kiireellisesti ja konkurssiasiamies huolehtimaan valvontatehtävästään. Tuomioistuimet ja konkurssiasiamiehen toimisto tulevat näin ollen tarvitsemaan lisäresursseja selvittääkseen tilanteesta. Valiokunta edellyttää, että niiden resursien riittävydestä huolehditaan kiireellisesti.

Tuomioistuinten työtilanne tulee vallitsevan koronavirustilanteen vuoksi muutenkin yleisesti vaikeutumaan, sillä monissa asioissa suullisia käsittelyjä perutaan ja vireillä olevien asioiden käsittely keskeytyy. Ruuhkaantumista tapahtuu kaikissa asiaryhmissä. Lakivaliokunta on vastikään muussa yhteydessä kiinnittänyt tilanteeseen vakavaa huomiota ja korostanut tuomioistuinten lisäämäärärahojen tarvetta paitsi jutturuuhkien purkamiseen myös uusien videoneuvottelulaitteiden hankkimiseen etäyhteyksien käytön parantamiseksi (O 30/2020 vp, LaVP 19/2020 vp).

Yrityssaneeraus

Esityksen asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota myös yrityssaneerauslain (47/1993) muutostarpeisiin, mutta niitä ei ole mahdollista arvioida eikä toteuttaa nyt käsittelyssä olevan kiireellisen konkurssilain muutoksen yhteydessä. Lakivaliokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että yrityssaneerauslain mahdolliset koronavirustilanteesta johtuvat muutostarpeet arvioidaan ripeästi.

Oikeusministeriössä on ollut jo ennen koronavirustilannetta vireillä yrityssaneerauslain uudistamishanke, jossa pyritään muun muassa yksinkertaistamaan ja nopeuttamaan menettelyä. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa syysistuntokauden 2021 loppupuolella. Koronavirustilanne on tuonut esiin, että menettelyn yksinkertaisuus ja nopeus ovat entistäkin olennaisempia, minkä vuoksi valiokunta kiirehtii uudistuksen valmistelua.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Lakivaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 46/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

konkurssilain 2 luvun 3 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti konkurssilain (120/2004) 2 luvun 3 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 664/2019, seuraavasti:

2 luku

Konkurssiin asettamisen edellytykset

3 §

Oletus maksukyvyttömyydestä

Velallista on pidettävä maksukyvyttömänä, jos velallinen ilmoittaa olevansa maksukyvytön eikä ilmene erityisiä syitä olla hyväksymättä velallisen ilmoitusta.

Jollei toisin osoiteta, velallista on pidettävä maksukyvyttömänä erityisesti myös, jos:

- 1) velallinen on lakkauttanut maksunsa; tai
- 2) ulosotossa on konkurssihakemuksen tekemistä edeltävän kuuden kuukauden aikana ilmenyt, ettei velalliselta kerry varoja saatavan täydeksi suorittamiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2020 ja on voimassa 31 päivään lokakuuta 2020.

Jos tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 2 luvun 3 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettu maksukehoitus on annettu velalliselle tiedoksi ennen tämän lain voimaantuloa tai jos se on annettu velalliselle tiedoksi tämän lain voimaantulon jälkeen ja perustuu sellaiseen velallisen maksuvelvoitteen laiminlyöntiin, joka on erääntynyt yli kaksi kuukautta ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain voimaantulon päättyessä vireillä oleviin hakemuksiin sovelletaan tätä lakia myös lain voimaantulon päättymisen jälkeen.

Valiokunnan mietintö LaVM 4/2020 vp

Helsingissä 23.4.2020

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Leena Meri ps
varapuheenjohtaja Sandra Bergqvist r
jäsen Eeva-Johanna Eloranta sd
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Pihla Keto-Huovinen kok
jäsen Tuomas Kettunen kesk
jäsen Antero Laukkanen kd
jäsen Ruut Sjöblom kok
jäsen Mirka Soinikoski vihr
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Sebastian Tynkkynen ps
jäsen Paula Werning sd
jäsen Johannes Yrttiaho vas
varajäsen Marko Asell sd
varajäsen Veikko Vallin ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Tuokila